

6 lutego 2015

- Telekonferencja KIC InnoEnergy, dotycząca tworzenia wspólnej z AGH sieci ekspertów.

7 lutego 2015

- Bal AGH – Kopalnia Soli Wieliczka.

10 lutego 2015

- Spotkanie z Prezydentem Mielca Danielem Kozdębą, Starostą Mieleckim Zbigniewem Tymutą oraz Dyrektorem Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu Zdzisławem Nowakowskim w sprawie przekształcenia Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego Akademii Górniczo-Hutniczej w Mielcu w Wydział Zamiejscowy o nazwie „Wydział Inżynierii Wytwarzania w Mielcu” – AGH.

11 lutego 2015

- Konferencja „Partnerstwo na rzecz rozwoju turystyki w Karpatach” oraz podpisanie porozumienia o współpracy AGH ze Stowarzyszeniem Euroregion Karpacki Polska i Instytutem Turystyki w Krakowie – AGH.
- Spotkanie dla kandydatów na studia z cyklu „AGH to dobre rozwiązanie!”, poświęcone tematami związanym z energetyką, ekologią i naukami o Ziemi.

11–12 lutego 2015

- Spotkanie liderów grup tematycznych oraz Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy konsorcjum KIC InnoEnergy – Amsterdam, Holandia.

13 lutego 2015

- Spotkanie z przedstawicielami firmy IBM w sprawie uszczegółowienia możliwych obszarów współpracy z AGH.

Bal AGH – Komora Warszawa Kopalni Soli w Wieliczce, 7 lutego 2015

Tablice – pamięć wiecznie żywa – część XX

Profesor Feliks Olszak

W styczniu 2015 roku minęła 50 rocznica śmierci profesora Feliksa Olszaka, metalurga, specjalisty w zakresie metalurgii żelaza, przewodniczącego Rady Głównej NOT i rektora Akademii Górniczo-Hutniczej.

Feliks Olszak urodził się 2 grudnia 1904 roku w Karwinie na Śląsku Cieszyńskim (obecnie Czechy) w rodzinie inteligentkiej. Ojciec był doktorem medycyny, działaczem narodowym i społecznym, a starszy brat Wacław był również profesorem AGH. Po ukończeniu w 1922 roku Polskiego Gimnazjum Realnego w Orłowej, rozpoczął studia na Wydziale Hutniczym Akademii Górniczej w Krakowie. W 1927 roku ukończył studia i uzyskał z wynikiem bardzo dobrym dyplom inżyniera metalurga. Już podczas studiów, w latach 1926–1927, był asystentem w Katedrze Walcownictwa, kierowanej przez prof. Karola Łowińskiego. Pracę w przemyśle hutniczym rozpoczął w listopadzie 1927 roku jako inżynier ruchu w hucie „Lau-

foto: arch.

ra” w Siemianowicach Śląskich. W 1935 roku, od lutego do października, był inżynierem ruchu i szefem produkcji huty „Baildon” w Katowicach. Stworzył tam pierwsze ośrodki polskiej administracji przemysłowej. Wybitne zdolności organizacyjne, głęboka znajomość hutnictwa oraz niezwykła pracowitość spowodowały, że rząd Rzeczypospolitej Polskiej powierzył Mu w 1934 roku funkcję kierownika budowy, a następnie dyrektora huty „Stalowa Wola” w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Nowo wybudowana i nowoczesna huta została uruchomiona w połowie 1938 roku i przed samą II wojną światową zaczęła dostarczać krajowi tak potrzebne wówczas wysokiej jakości wyroby hutnicze. Huta była wizytówką rozwoju

przemysłowego w Polsce. 90 proc. jej produkcji przeznaczony było na cele wojskowe, a broń musiała być produkowana ze stali wysokiej jakości.

Od sierpnia 1938 roku pełnił funkcję dyrektora Spółki Górniczo-Hutniczej Karwina-Trzyniec z siedzibą w Cieszynie (obecnie Cieszyn Czeski) i jednocześnie dyrektora naczelnego huty „Trzyniec”. Pomimo że Olszak był wówczas przedstawicielem władz polskich na Zaolziu, jego wielka rzetelność i sprawiedliwość wobec załogi huty „Trzyniec” zjednały Mu powszechny szacunek i poważanie. Wybuch II wojny światowej spowodował ewakuację spółki do Lublina. Tam pod Jego kierownictwem rozpoczęto organizowanie zakładów naprawczych sprzętu wojskowego. Przebieg kampanii wrześniowej zmusił Go do dalszej ucieczki. Okres wojenny spędził na Zachodzie. Pod koniec 1939 roku znalazł się we Francji. Początkowo był zatrudniony w hucie „Pamiers”, a następnie od lutego 1940 roku w hucie „Clermont-Ferrand”. Okupacja Francji przez Niemcy zmusiła Go do kolejnej wędrówki. Znalazł się w Anglii. Od lipca 1940 roku do listopada 1941 roku pracował jako doradca techniczny w hucie „Samuel Fox” w Stockbridge. W grudniu 1941 roku wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i jako oficer służył nieprzerwanie do końca wojny. Polskie władze wojskowe powierzyły Mu wykłady i ćwiczenia w Wojskowym Instytucie Technicznym, gdzie również pracował naukowo nad zagadnieniami doboru stali i jej obróbki dla celów zbrojeniowych. Wziął też czynny udział w kampanii afrykańskiej i inwazji aliantów we Francji. Jak sam wspominał, że jako żołnierzowi, ze względu na posturę nie było mu lekko, a służył jako czołgista. Trzeba dodać, że

był wysokim i tęgim mężczyzną. Następnie na Wydziale Hutniczym Politechniki Polskiej w Londynie (dzisiaj wydział Imperial College) wykładał metalurgię stali, budowę pieców elektrycznych i materiały ogniotrwałe. W czasie pobytu w Anglii brał udział w działalności społecznej Polaków. Był prezesem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich w Anglii, a także przewodniczącym Koła Ślązaków Cieszyńskich w Londynie.

W 1946 roku powrócił do kraju i rozpoczął pracę w Centralnym Zarządzie Przemysłu Hutniczego w Katowicach, na stanowisku naczelnego dyrektora technicznego. Z ogromnym zapalem i ofiarnością, korzystając z bogatego własnego doświadczenia zawodowego, kierował odbudową i rozbudową polskiego hutnictwa żelaza i stali. Wkrótce – w 1948 roku – przemysł hutniczy osiągnął produkcję równą przedwojenną. Ponadto obok podstawowych obowiązków pełnił szereg funkcji społecznych, był m.in. przewodniczącym Komisji Rozbudowy Hutnictwa i zastępcą przewodniczącego Rady ds. Techniki przy Radzie Ministrów. W 1952 roku przeszedł do Instytutu Metalurgii Żelaza w Gliwicach na stanowisko dyrektora ds. nauki, będąc równocześnie samodzielnym pracownikiem naukowym.

Od października 1952 roku był wykładowcą w Katedrze Metalurgii Stali Wydziału Metalurgicznego AGH. Z dniem 1 stycznia 1953 roku otrzymał nominację na zastępcę profesora i kierownika Zakładu Elektrometalurgii Stali w tejże katedrze. 1 kwietnia 1953 roku odszedł z Instytutu w Gliwicach i na stałe związał się z AGH. W 1954 roku został profesorem nadzwyczajnym, a w 1962 roku profesorem zwyczajnym metalurgii żelaza. W roku akademickim 1953/1954 był dziekanem, a latach 1954–1956 był dzie-

Prof. F. Olszak – portret wiszący w auli paw. A-0

kanem Wydziału Metalurgicznego. Następnie w latach 1956–1958 był Prorektorem ds. Nauki w AGH. W związku z nagłą śmiercią urzędującego rektora AGH prof. W. Budryka, z dniem 2 grudnia 1958 roku został powołany na rektora Akademii i godność tę sprawował do 1 października 1961 roku. Równocześnie od 1958 roku, aż do śmierci w 1965 roku, kierował Katedrą Metalurgii Stali.

Do szczególnych zasług Profesora w okresie Jego działalności naukowej i dydaktycznej, należy zaliczyć udział w rozbudowie AGH. W czasie wieloletniej działalności na stanowisku profesora położył trwałe fundamenty pod dalszy rozwój działalności naukowej i dydaktycznej kierowanej przez siebie specjalności – metalurgii stali. Jako dziekan dał podstawy pod nowoczesny Wydział Metalurgiczny, na którym wzorowały się inne uczelnie. Opracował i wprowadził program nauczania odpowiadający nowoczesnej wiedzy hutniczej, unowocześniając i pogłębiając znajomość teorii i praktyki procesu stalowego wśród studiujących, jak też stwarzając początki laboratoryjnych badań naukowych z zakresu stalownictwa. Ponadto dzięki Jego inicjatywie, staraniom i wysiłkom powstały przy Akademii cztery budynki mieszkalne dla 200 pracowników. Zwracał szczególną uwagę na rozwój bazy materialnej, aparatury, pomieszczeń. Na to szło około 60 proc. Jego wysiłku, a pozostałe 40

Uroczystość odsłonięcia tablicy i nadania imienia prof. F. Olszaka pawilonowi B-4

proc. na program rozwoju kadry naukowej. Bardzo często mówił: „Co mi z naukowca, który ma tylko ołówek? W świecie nauki on z tym ołówkiem nie będzie się liczył, musi mieć bazę materialną”. I w tym kierunku poszły Jego starania. Wydział Górniczy, Elektryczny, Geodezja, Ceramika i Odlewnictwo zawdzięczają mu swoje podstawy materialne. Rozpoczął budowę pawilonów B, rozwijał laboratoria, pilnował, żeby ludzie jeździli na konferencje i staże zagraniczne, dbał o rozwój miasteczka studenckiego. Zainicjował różnorodne formy współpracy nauki z przemysłem. W 1955 roku założył i przewodniczył Radzie Naukowo-Technicznej Huty im. Lenina, która była pierwowzorem instytucjonalnej formy współdziałania nauki

i przemysłu, szeroko następnie podejmowanej i rozpowszechnianej przez inne placówki naukowe i inne gałęzie gospodarki. W czasie wieloletniej działalności na stanowisku profesora położył trwale fundamenty pod dalszy rozwój działalności naukowej i dydaktycznej kierowanej przez siebie specjalności – metalurgii stali. Od czasów studenckich przyjaźnił się z Kiejstutem Żemajtisem, który po wojnie był ministrem hutnictwa i przemysłu ciężkiego i dzięki któremu współpraca Akademii z przemysłem układała się pozytywnie.

Praktycznie nie było problemu, którego nie udało się rozwiązać pomyślnie dla AGH. Spowodował też zatrudnienie Żemaitisa w naszej uczelni.

Profesor Olszak opracował i wprowadził program nauczania odpowiadający nowoczesnej wiedzy hutniczej, unowocześniając i pogłębiając znajomość teorii i praktyki procesu stalowego wśród studiujących, jak też stwarzając początki laboratoryjnych badań naukowych z zakresu stalownictwa. Był też autorem lub inicjatorem skryptów, które pozwoliły na uporządkowanie procesu dydaktycznego w tej dziedzinie. Znalazło to odbicie w 27 opublikowanych podręcznikach akademickich, skryptach i artykułach oraz kilkudziesięciu niepublikowanych raportach naukowych oraz w uzyskaniu i wdrożeniu do praktyki produkcyjnej hutnictwa stali i żelazostopów 13 patentów. W okresie kierowania Katedrą studia ukończyło 120 magistrów inżynierów metalurgów, 19 doktorów nauk technicznych i doktorów habilitowanych, z których kilku zostało profesorami wyższych uczelni w Polsce, m.in. Kazimierz Mamro, Eugeniusz Mazanek. Przez cały czas miał aktywny kontakt z zagranicznymi środowiskami naukowymi. W latach 1930–1939 wyjeżdżał w celach naukowych do USA, Francji, Niemiec, Szwecji i Czechosłowacji. Po drugiej wojnie do ZSRR, USA, Wielkiej Brytanii, Belgii, NRD, Czechosłowacji i Rumunii.

Niezależnie od pracy w AGH aktywnie działał w organizacjach zawodowych. Uczestniczył w pracach Komitetu Hutnictwa PAN jako zastępca naczelnego redaktora kwartalnika „Archiwum Hutnictwa PAN”, przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Metalurgii Żelaza, członek Rady Naukowej Instytutu Materiałów Ogniotwórczych, prezes Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego – SITPH, zastępca przewodniczącego Rady Naukowo-Technicznej huty im. Lenina, członek Rady Naukowej Wydawnictwa „Śląsk”, członek Rady Programowej miesięcznika „Hutnik”. W latach 1947–1951, przez trzy kadencje, był prezesem SITPH, a w latach 1957–1958 pełnił funkcję przewodniczącego Rady Głównej NOT. Od chwili powstania Stowarzyszenia Wychowanków AGH w 1945 roku, aktywnie włączył się w jego działalność. W 1948 roku wszedł do I Zarządu SW AG i został I wiceprzewodniczącym. Funkcję tę pełnił przez kilka kadencji, aż do końca życia. Mógł się pochwalić nieprzerwanym i bardzo długim stażem we władzach Stowarzyszenia. W uznaniu zasług za swoją działalność i osiągnięcia naukowe był wielokrotnie nagradzany i odznaczany. Otrzymał m.in. Order Sztandaru Pracy II klasy, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Nagrodę Państwową II stopnia, Medal 10-lecia PRL, otrzymał też tytuł honorowy „Zasłużony Hutnik PRL” i był wyróżniony Złotą Odznaką Honorową NOT, Złotą Odznaką

Zasłużonego w rozwoju Województwa Katowickiego.

Zmarł po ciężkiej chorobie 27 stycznia 1965 roku i został pochowany w Alei Zasłużonych na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Jakże znamienne brzmią słowa zawarte w artykule pożegnalnym miesięcznika „Hutnik”: „Emanowała z Niego czystość myśli i uczuć oraz wzruszająca dobroć serca, w pracy zaś – pasja żarliwa i dociekliwa”.

Dopełnieniem sylwetki Profesora niech będą słowa Jego ucznia i współpracownika prof. Kazimierza Mamro. Można się z nich dowiedzieć, że był bardzo prostolinijnym człowiekiem, nie umiał być zawistny, niczego nikomu nie zazdrościł. Prócz szerokiej znajomości w hutnictwie miał ogromny dar przekonywania, potrafił z uśmiechem i pokorą wszystko załatwić. Dał się poznać jako świetny dyplomata. Był niezwykle pracowity. Dzień w dzień przychodził do pracy na godzinę siódmą, więc i asystenci starali się też być o tej porze. Był bardzo opiekuńczy, zawsze twardo stawał za swoimi ludźmi, czy na akademii, czy w przemyśle. Był ocytany, znakomicie mówił po angielsku i niemiecku. Jak już wspomnieliśmy, Profesor był wysokim i tęgim mężczyzną, dzięki czemu słynął z tak zwanej „mocnej głowy”, ale i jemu zdarzały się słabsze chwile. Dzięki temu powstało kilka anegdot. Przed wojną, gdy był dyrektorem huty, miał samochód z kierowcą. Wracali kiedyś nocą z delegacji zakończonej suto zakrapianą kolacją i Olszak krzyknął nagle do kierowcy: „Uważaj! Musisz się zmieścić między tymi dwoma latarniami!” – „Panie dyrektorze, ale tu jest tylko jedna” – spokojnie odpowiedział kierowca.

W AGH poza oczywistymi dokonaniem intelektualnymi Profesora, są jeszcze materialne dowody pamięci. W 1966 roku pawilonowi B-4 nadano imię profesora Feliksa Olszaka wmurowując jednocześnie stosowną tablicę. Uroczystość ta odbyła się w Święto Hutnika – najprawdopodobniej 13 maja. Okolicznościowej ceremonii przewodniczył rektor AGH prof. Kiejstut Żemaitis. Profesora uhonorowano również tablicą pamiątkową, umieszczoną wewnątrz budynku. Na metalowym odlewie znajduje się następujący napis:

**PROFESOROWI FELIKSOWI OLSZAKOWI
DZIEKANOWI I REKTOROWI
AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ
ZASŁUŻONEMU HUTNIKOWI
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ
WIELKIEMU PRZYJACIELOWI MŁODZIEŻY
– KOLEDZY I UCZNIOWIE**